

# GIẢI NGÂN VỐN ODA TẠI ĐỊA PHƯƠNG Ở VIỆT NAM: THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP

Ths. Nguyễn Quốc Khánh\*

**Vốn hỗ trợ phát triển chính thức (ODA) đã và đang đóng một vai trò quan trọng trong quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa các địa phương ở Việt Nam. Tuy vậy, giai đoạn 2021-2023 ghi nhận một vấn đề khó khăn đối với quản lý vốn ODA tại Việt Nam đó là tỷ lệ giải ngân vốn ở cấp địa phương rất hạn chế. Số vốn ODA được giải ngân từ năm 2021 đến năm 2023 tại các địa phương trung bình chỉ đạt hơn 30% so với tổng số vốn được giao. Thực trạng này dẫn đến sự lãng phí về nguồn lực tài chính của quốc gia, gánh nặng nợ công tăng nhưng lợi ích kinh tế - xã hội mà địa phương nhận được thấp. Trong bài viết này, tác giả tập trung phân tích tình hình giải ngân vốn ODA tại các địa phương ở Việt Nam, đồng thời đưa ra các giải pháp phù hợp nhằm giảm thiểu tình trạng nêu trên.**

• Từ khóa: ODA, giải ngân vốn đầu tư công, giải ngân vốn ODA, chính quyền địa phương.

Official Development Assistance (ODA) has significantly contributed to the development and modernization of communities in Vietnam. During the period of 2021-2023, Vietnam had a challenging issue in managing ODA capital, specifically the significant constraint of low disbursement rates at the local level. The disbursement of ODA capital in areas from 2021 to 2023 only reached an average of over 30% of the entire allocated capital. This scenario results in the squandering of the nation's financial assets, a heightened burden of public debt, and limited socio-economic advantages for local communities. This article examines the disbursement of ODA funds in communities in Vietnam and suggests suitable strategies to reduce this issue.

• Key words: ODA, public investment disbursement, ODA disbursement, local government.

JEL codes: F34, F43, E60

Ngày gửi bài: 03/11/2024

Ngày gửi phản biện: 15/11/2024

Ngày nhận và sửa sau phản biện: 20/11/2024

Ngày chấp nhận đăng: 30/11/2024

## Vốn ODA và giải ngân ODA

Vốn ODA là nguồn vốn của nhà tài trợ nước ngoài cung cấp cho Nhà nước hoặc Chính phủ để hỗ trợ phát triển, bảo đảm phúc lợi và an sinh xã hội. Vốn ODA bao gồm các loại sau: (i) Vốn ODA không hoàn lại là khoản vốn ODA không phải hoàn trả lại cho nhà tài trợ nước ngoài, được cung cấp theo hình thức dự án độc lập hoặc kết hợp với các dự án đầu tư sử dụng vốn vay ODA, vay ưu đãi nước ngoài. (ii) Vốn vay ODA là khoản vay nước ngoài có thành tố ưu đãi đạt ít nhất

35% đối với khoản vay có điều kiện ràng buộc liên quan đến mua sắm hàng hóa và dịch vụ theo quy định của nhà tài trợ nước ngoài hoặc đạt ít nhất 25% đối với khoản vay không có điều kiện ràng buộc. Các phương thức cung cấp vốn ODA bao gồm: Chương trình, dự án, phi dự án, hỗ trợ ngân sách.

Giải ngân vốn ODA đóng vai trò thiết yếu trong việc hỗ trợ các nước đang phát triển thực hiện các mục tiêu phát triển bền vững. Quá trình giải ngân vốn ODA, bao gồm các bước chính từ lập kế hoạch, thẩm định đến triển khai và giám sát. Hiểu rõ quy trình này không chỉ giúp tối ưu hóa hiệu quả sử dụng nguồn vốn viện trợ mà còn đảm bảo rằng các dự án và chương trình phát triển được thực hiện đúng tiến độ và đạt được kết quả mong đợi.

Việc giải ngân vốn ODA được thực hiện khi các dự án phát triển đã được xác định rõ ràng và phê duyệt bởi cả quốc gia nhận viện trợ và các tổ chức tài trợ. Đầu tiên, quy trình này bắt đầu khi một kế hoạch phát triển chi tiết đã được lập ra, bao gồm mục tiêu, ngân sách và các hoạt động cần thiết để đạt được các kết quả mong đợi. Sau khi các dự án được thẩm định và phê duyệt, nguồn vốn sẽ được giải ngân để bắt đầu triển khai các hoạt động cụ thể.

Ngoài ra, giải ngân vốn ODA cần được thực hiện khi có nhu cầu cấp bách hoặc khẩn cấp trong quốc gia nhận viện trợ, chẳng hạn như trong các tình huống thiên tai hoặc khủng hoảng nhân đạo. Trong những tình huống này, việc phân bổ vốn nhanh chóng là rất quan trọng để đảm bảo rằng các nỗ lực cứu trợ và phục hồi có thể được thực hiện kịp thời, giảm thiểu tác động tiêu cực đến cộng đồng và hỗ trợ nhanh chóng các hoạt động khắc phục.

Bên cạnh đó, giải ngân vốn ODA cũng cần phải được thực hiện theo từng giai đoạn của dự án, dựa trên tiến độ thực hiện và các mục tiêu đã được đặt ra. Các

\* Bộ Công Thương

khoản vốn thường được phân bổ theo các đợt hoặc giai đoạn cụ thể của dự án để đảm bảo rằng tài chính được sử dụng hiệu quả và đúng mục đích. Việc này không chỉ giúp duy trì sự ổn định tài chính mà còn hỗ trợ các nhà thực hiện dự án trong việc hoàn thành các nhiệm vụ theo kế hoạch và đạt được kết quả mong đợi.

Thêm vào đó, giải ngân vốn ODA còn cần phải được thực hiện khi có sự điều chỉnh hoặc bổ sung cần thiết dựa trên các báo cáo và đánh giá về tiến độ và hiệu quả của dự án. Nếu có bất kỳ vấn đề gì xảy ra hoặc cần phải thay đổi kế hoạch để nâng cao hiệu quả, việc bổ sung vốn hoặc điều chỉnh phân bổ sẽ giúp đảm bảo rằng dự án vẫn có thể hoàn thành đúng thời hạn và đạt được các mục tiêu đề ra. Điều này không chỉ đảm bảo tính bền vững của dự án mà còn cải thiện hiệu quả tổng thể của việc sử dụng vốn viện trợ.

#### **Điều kiện giải ngân vốn ODA**

Để giải ngân vốn ODA một cách hiệu quả và đúng quy trình, các quốc gia và tổ chức cần tuân thủ một số điều kiện và quy định cụ thể sau:

(1) *Kế hoạch và dự án được phê duyệt:* Trước khi vốn ODA được giải ngân, dự án hoặc chương trình cần phải được phê duyệt bởi các cơ quan tài trợ và cơ quan chính phủ của quốc gia nhận viện trợ. Điều này thường yêu cầu sự chuẩn bị và đánh giá kỹ lưỡng về kế hoạch dự án, bao gồm mục tiêu, phương pháp thực hiện, và kết quả dự kiến. Quy trình phê duyệt giúp đảm bảo rằng các dự án phù hợp với các mục tiêu phát triển của quốc gia và các tiêu chuẩn của tổ chức tài trợ, đồng thời giúp tối ưu hóa việc sử dụng nguồn lực để đạt được hiệu quả cao nhất.

(2) *Tuân thủ quy định và điều khoản của hợp đồng:* Sau khi dự án được phê duyệt, quốc gia nhận viện trợ phải tuân thủ các quy định và điều khoản được quy định trong hợp đồng tài trợ. Điều này bao gồm việc tuân theo các yêu cầu về quản lý tài chính, báo cáo tiến độ và kiểm tra giám sát. Hợp đồng thường quy định rõ ràng các yêu cầu về cách thức sử dụng và báo cáo về nguồn vốn, đảm bảo rằng các khoản chi tiêu và thực hiện dự án được thực hiện minh bạch và hiệu quả, đồng thời giảm thiểu rủi ro về việc lạm dụng hoặc quản lý kém.

(3) *Đảm bảo tính minh bạch và trách nhiệm giải trình:* Để vốn ODA được giải ngân, quốc gia nhận viện trợ cần đảm bảo tính minh bạch và trách nhiệm giải trình trong việc quản lý và sử dụng nguồn lực. Điều này bao gồm việc công khai thông tin về dự án, quy trình giải ngân và kết quả đạt được. Tính minh bạch giúp củng cố niềm tin của các tổ chức tài trợ và công chúng vào quá trình sử dụng vốn ODA, đồng thời tạo điều kiện cho việc giám sát và đánh giá hiệu quả của các dự án.

(4) *Có kế hoạch và cơ cấu tổ chức phù hợp:* Việc giải ngân vốn ODA cũng yêu cầu quốc gia nhận viện trợ phải có kế hoạch và cơ cấu tổ chức phù hợp để triển khai dự án. Điều này bao gồm việc thiết lập các cơ quan hoặc nhóm quản lý dự án có năng lực, phân bổ nguồn lực một cách hợp lý và đảm bảo rằng có đủ nhân sự và chuyên môn cần thiết để thực hiện dự án. Một cơ cấu tổ chức hiệu quả và kế hoạch triển khai rõ ràng giúp đảm bảo rằng các mục tiêu của dự án được thực hiện đúng tiến độ và đạt được kết quả mong đợi.

(5) *Thực hiện đánh giá và giám sát định kỳ:* Để đảm bảo việc sử dụng vốn ODA là hiệu quả và đạt được các mục tiêu đề ra, các tổ chức tài trợ thường yêu cầu thực hiện đánh giá và giám sát định kỳ đối với các dự án. Các hoạt động này bao gồm kiểm tra tiến độ, đánh giá kết quả và xác định những vấn đề phát sinh để kịp thời điều chỉnh. Quy trình đánh giá và giám sát giúp đảm bảo rằng các dự án không chỉ tuân thủ các điều khoản hợp đồng mà còn thích ứng với điều kiện thực tế và đạt được hiệu quả cao nhất.

(6) *Hài hòa với chính sách và chiến lược phát triển quốc gia:* Một điều kiện quan trọng để giải ngân vốn ODA là dự án hoặc chương trình phải phù hợp với chính sách và chiến lược phát triển quốc gia. Điều này có nghĩa là các hoạt động được tài trợ phải hỗ trợ và bổ sung cho các ưu tiên phát triển của quốc gia, chẳng hạn như xóa đói giảm nghèo, phát triển cơ sở hạ tầng, hoặc bảo vệ môi trường. Sự đồng nhất giữa các dự án ODA và chiến lược phát triển quốc gia giúp đảm bảo rằng viện trợ được sử dụng một cách tối ưu để thúc đẩy sự phát triển bền vững và toàn diện.

(7) *Hợp tác với các bên liên quan:* Để vốn ODA được giải ngân và sử dụng hiệu quả, quốc gia nhận viện trợ cần hợp tác chặt chẽ với các bên liên quan bao gồm các tổ chức tài trợ, các cơ quan chính phủ, tổ chức xã hội và cộng đồng địa phương. Sự phối hợp này giúp đảm bảo rằng các dự án đáp ứng nhu cầu thực tế của cộng đồng và nhận được sự hỗ trợ cần thiết từ các bên liên quan để thực hiện thành công. Hợp tác đa dạng các bên giúp cải thiện hiệu quả triển khai và tăng cường sự chấp nhận của cộng đồng đối với các dự án ODA.

#### **Tình hình thực hiện KH đầu tư công vốn ODA và vốn vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài 2021 - 2023**

Giai đoạn 2021 - 2023, việc giải ngân vốn ODA, vốn vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài chậm, đạt thấp hơn dự toán. Theo KH đầu tư công, trung hạn giai đoạn 2021- 2023, vốn ĐTC nguồn nước ngoài được quốc hội phê duyệt là 300 nghìn tỷ đồng, trong đó để lại dự phòng chung KH ĐTC trung hạn là 30 nghìn tỷ đồng. Đến nay, Quốc hội phân bổ và Thủ tướng Chính phủ đã giao cho các Bộ, cơ quan TW và

địa phương là 235.247,59 tỷ đồng, còn lại 34.752,41 tỷ đồng đưa vào dự phòng của KH ĐTC trung hạn vốn NSTW giai đoạn 2021 - 2025 và được Quốc hội cho phép tiếp tục phân bổ cho các nhiệm vụ, dự án đủ thủ tục theo quy định Luật Đầu tư công. Trong khi đó, tổng KH ĐTC vốn nước ngoài giai đoạn 2021- 2023 quốc hội đã quyết nghị là 115.350 tỷ đồng, trong đó: năm 2021 là 51.550 tỷ đồng, năm 2022 là 34.800 tỷ đồng (chưa bao gồm năm 2023 là 29.000 tỷ đồng). Lũy kế về KH và thực tế giải ngân vốn ĐTC vốn ODA và vay ưu đãi giai đoạn 2021- 2023 nêu tại bảng 1 cho thấy tỷ lệ giải ngân của năm 2021 và 2023 đều đạt thấp (dưới 50%), cụ thể năm 2021 đạt 33%, năm 2023 dự kiến đạt 38%, riêng năm 2022 giải ngân đạt 69% do bao gồm giải ngân các khoản cho vay, cho vay lại, bảo lãnh chuyển sang cấp phát NSNN của 05 dự án (01 dự án do Tổng công ty phát triển hạ tầng và Đầu tư tài chính Việt Nam (VIDIFI) và 04 dự án do Tổng công ty đầu tư phát triển đường cao tốc Việt Nam (VEC) làm chủ đầu tư) theo Nghị quyết số 63/2022/QH15 ngày 16/6/2022 và Nghị quyết số 69/2022/QH15 ngày 11/11/2022 của Quốc hội.

Tổng số giải ngân của cả giai đoạn 2021-2023 đạt 146.365.431 triệu đồng bằng 50% KH Thủ tướng Chính phủ giao, trong đó giải ngân của các Bộ, ngành, cơ quan trung ương đạt 50.563.729 triệu đồng, bằng 71% KH; Các địa phương đạt 23.113.818 triệu đồng, bằng 31% KH. Việc chậm giải ngân nguồn vốn này làm giảm hiệu quả sử dụng vốn, uy tín của Chính phủ, hạn chế các lợi ích kinh tế - xã hội từ dự án.

**Bảng 1: Kế hoạch và thực tế giải ngân vốn ODA 2021 - 2023 (Triệu đồng)**

| Chỉ tiêu        | Năm 2021   | Năm 2022   | Năm 2023<br>(tính đến tháng 11/2023) |
|-----------------|------------|------------|--------------------------------------|
| Giao            | 34.751.089 | 22.775.667 | 17.141.686                           |
| Giải ngân       | 10.312.637 | 7.985.979  | 4.815.201                            |
| Tỷ lệ giải ngân | 30%        | 35%        | 28%                                  |

*Nguồn: Bộ Kế hoạch và Đầu tư (2023) báo cáo đánh giá giữa kỳ tình hình thực hiện đề án “Định hướng thu hút, quản lý và sử dụng vốn ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài giai đoạn 2021 - 2025”.*

Tính đến tháng 9/2024, việc phân bổ vốn ODA như sau, trong tổng kế hoạch đầu tư vốn NSNN năm 2024 được Quốc hội, Ủy ban Thường vụ Quốc hội quyết nghị, phần vốn nước ngoài là 20.000 tỷ đồng. Nhưng đến ngày 31/8/2024, số vốn còn lại chưa phân bổ còn tới 2.010,664 tỷ đồng. Về giải ngân, báo cáo của Bộ Tài chính cho thấy, ước thanh toán từ đầu năm đến ngày 31/8/2024 là 4.031,4 tỷ đồng (mới đạt 20,16% kế hoạch giao, thấp hơn mức 25,95% của cùng kỳ năm 2023).

Thực tế giải ngân vốn ODA của một số dự án ở Việt Nam thời gian gần đây. Tại Hội nghị, đại diện đến từ Sở Kế hoạch và Đầu tư Hà Nội cho biết, năm 2024, 6 dự án ODA của TP. Hà Nội được giao kế hoạch vốn là gần 3,9 nghìn tỷ đồng. Tính đến ngày 20/5, đã giải ngân đạt 856 tỷ đồng (đạt 21,98% kế hoạch). Hiện, có

một số khó khăn, vướng mắc trong việc triển khai các dự án ODA trong năm 2024. Như tại Tuyến đường sắt đô thị thí điểm TP. Hà Nội, đoạn Nhôn - ga Hà Nội, các vướng mắc từ năm trước vẫn kéo dài dẫn đến việc chậm trễ điều chỉnh thời gian thực hiện dự án và bổ sung chi phí của các gói thầu do nhiều nguyên nhân khách quan và chủ quan.

Hay như tại Dự án Tuyến đường sắt đô thị TP. Hà Nội, đoạn Nam Thăng Long - Trần Hưng Đạo, các thủ tục điều chỉnh chủ trương đầu tư bị kéo dài khiến đến nay Dự án chưa thể triển khai. Còn tại Dự án Hỗ trợ chủ đầu tư quản lý dự án Tuyến đường sắt đô thị số 3 đoạn Nhôn - ga Hà Nội hiện đã hết thời gian thực hiện. Tuy nhiên, việc gia hạn thực hiện đang phụ thuộc vào dự án Tuyến đường sắt đô thị thí điểm TP. Hà Nội, đoạn Nhôn - ga Hà Nội.

Tỉnh Bến Tre hiện có 2 dự án sử dụng nguồn vốn ODA là: Bệnh viện Đa khoa tỉnh Bến Tre và Dự án phát triển chuỗi công nghệ thông minh thích hợp với biến đổi khí hậu. Đến ngày 15/5/2024, tỷ lệ giải ngân vốn đầu tư nguồn nước ngoài của 2 dự án này đạt 26,6 tỷ đồng. Tỷ lệ giải ngân đạt thấp do năm 2024 tỉnh Bến Tre được bố trí vốn nhưng năm 2023 tổ chức đấu thầu không đạt. Hiện Tỉnh đang hoàn chỉnh lại hồ sơ mời thầu để tiếp tục triển khai dự án.

Ngoài ra, nhiều vướng mắc khác đã được đại diện các địa phương khác như: Vướng mắc trong khâu điều chỉnh chủ trương đầu tư, điều chỉnh dự án, gia hạn giải ngân, gia hạn thời gian thực hiện, sử dụng vốn dự; Vướng mắc trong công tác triển khai thực hiện và giải ngân (trong khâu đấu thầu hoặc hợp đồng thương mại; giải phóng mặt bằng; điều chỉnh thiết kế; chậm tiến hành công tác nghiệm thu, thanh toán); Vướng mắc do thiếu kế hoạch vốn (cả cấp phát và vay lại).

**Một số vướng mắc trong giải ngân vốn ODA**

Thực tế ở Việt Nam hiện nay, việc giải ngân vốn ODA đang gặp nhiều vướng mắc nên cần sớm có các giải pháp thúc đẩy thanh toán nguồn ngoại lực quan trọng này để góp phần vào tăng trưởng kinh tế.

**Về thể chế chính sách**

+ Việc điều chỉnh hoặc thay đổi các luật và các văn bản hướng dẫn dưới luật liên quan đến việc quản lý các dự án đầu tư như Luật Đầu tư công, Luật xây dựng, Luật Đấu thầu và Luật Quản lý nợ công hiện hành thời gian qua đã bộc lộ một số bất cập. Quy trình thủ tục phê duyệt, thẩm định và thực hiện thường phức tạp và kéo dài; phân cấp thẩm quyền chưa được rõ ràng; còn sự khác biệt giữa quy định của Việt Nam và các đối tác phát triển; không có quy định rõ ràng về việc dừng sử dụng vốn ODA trong trường hợp các dự án gặp khó khăn hoặc không thể triển khai... dẫn đến việc phân bổ và giải ngân ODA chưa được như mong đợi.... cùng

với việc ban hành các chủ trương chính sách mới đã buộc các chương trình, dự án phải thay đổi mục tiêu, phạm vi và cách thức hoạt động, thay đổi thiết kế dự án, tổng mức và cơ cấu vốn đầu tư, làm ảnh hưởng đến tiến độ chuẩn bị và thực hiện dự án.

+ Thiếu nhất quán và chưa rõ ràng giữa các văn bản quy phạm pháp luật gây khó khăn cho quá trình thực hiện. Chẳng hạn, một số dự án trong lĩnh vực giáo dục, y tế, nông nghiệp và phát triển nông thôn, xây dựng quản lý cơ sở dữ liệu, hỗ trợ kỹ thuật có những khoản chi khó phân loại là chi ĐT hay chi thường xuyên; chi phí quản lý dự án giữa Nghị định số 10/2021/NĐ-CP ngày 09/02/2021 của Chính phủ về quản lý chi phí đầu tư xây dựng và Thông tư số 12/2021/TT-BXD ngày 23/8/2021 của Bộ Xây dựng ban hành về định mức XD không được quy định chưa rõ ràng và thống nhất; thủ tục đánh giá tác động môi trường còn chưa được quy định rõ ràng giữa Luật Đầu tư công, Luật xây dựng và Luật Bảo vệ môi trường. Điều này đã làm chậm tiến độ phê duyệt dự án đầu tư, đàm phán, ký kết hiệp định.

+ Hệ thống các văn bản pháp luật của Việt Nam liên quan đến ODA và vốn vay ưu đãi, đặc biệt trong lĩnh vực đầu tư XDCB còn thiếu đồng bộ, chưa nhất quán và chưa phù hợp với các thông lệ quốc tế. Quá trình sửa đổi, bổ sung các Nghị định về quản lý và sử dụng vốn ODA và vốn vay ưu đãi của nhà tài trợ nước ngoài (Nghị định số 56/2020/NĐ-CP, Nghị định số 114/2021/NĐ-CP và Nghị định số 20/2023/NĐ-CP) đã thay đổi công tác quản lý và sử dụng nguồn vốn ODA và vốn vay ưu đãi so với trước đây, ảnh hưởng đến thực hiện các dự án đã ký kết, đặc biệt trong trường hợp dự án phải gia hạn hiệp định. Một số nội dung hướng dẫn chưa rõ ràng, đặc biệt khi phân cấp cho địa phương, còn chậm trễ, thiếu kịp thời dẫn đến triển khai áp dụng đôi lúc còn bị động và lúng túng. Việc quy định không sử dụng vốn vay để thanh toán thuế, phí đã buộc một số dự án trước đây được phép sử dụng cơ chế này phải điều chỉnh chủ trương đầu tư để bố trí vốn đối ứng thanh toán khoản thuế, phí thay vì sử dụng vốn vay ODA. Khó khăn trong việc xác định cơ quan chủ quản theo quy định đối với các dự án sử dụng vốn ODA của công ty con là đơn vị cấp 2 thuộc tập đoàn điện lực Việt Nam (EVN) (sở hữu 100% vốn điều lệ) dẫn đến việc EVN chưa thể trình các đề xuất dự án mới.

#### **Những khó khăn đối với các địa phương**

Một là, còn bị vướng mắc khi điều chỉnh chủ trương đầu tư, điều chỉnh dự án, gia hạn giải ngân, gia hạn thời gian thực hiện, sử dụng vốn dư, dẫn đến công tác triển khai dự án chậm trễ và vướng mắc các phát sinh, cụ thể là: phát sinh sau khi địa phương hoàn thành thủ tục gia hạn giải ngân dự án (thuộc thẩm quyền của Hội đồng nhân dân tỉnh/thành phố) thì phải thực hiện thủ

tục gia hạn thời gian bố trí vốn (thẩm quyền của lãnh đạo Chính phủ).

Hai là, việc triển khai thực hiện và giải ngân còn vướng mắc trong khâu đấu thầu hoặc hợp đồng thương mại; do điều chỉnh thiết kế; giải phóng mặt bằng; công tác nghiệm thu, thanh toán còn chậm. Những vướng mắc này thuộc trách nhiệm của Ủy ban nhân dân tỉnh/thành phố và các ban quản lý dự án.

Ba là, vướng mắc do thiếu kế hoạch vốn (cả cấp phát và vay lại). Hiện nay, còn một số địa phương vẫn lúng túng trong việc lập kế hoạch vốn, nhất là không dự kiến được tiến độ thực hiện dự án và số vốn cần giải ngân sát với thực tế...

#### **Một số đề xuất đẩy nhanh tiến độ giải ngân**

##### **Về thể chế chính sách**

(1) Hướng đến đơn giản hóa thủ tục, phân cấp mạnh mẽ hơn

Một trong những điểm sửa đổi đáng chú ý tại dự thảo Luật là các quy trình, thủ tục sẽ được đơn giản hóa và phân cấp rõ ràng hơn. Theo đó, Thủ tướng Chính phủ sẽ quyết định chủ trương đầu tư dự án nhóm A do bộ, cơ quan trung ương quản lý có tổng mức đầu tư từ 10.000 tỷ đồng trở lên; Người đứng đầu bộ, cơ quan trung ương quyết định chủ trương đầu tư dự án nhóm A, nhóm B, nhóm C do cơ quan, tổ chức mình quản lý, trừ các dự án có quy mô từ 10.000 tỷ đồng trở lên; Chủ tịch UBND cấp tỉnh quyết định chủ trương đầu tư dự án nhóm A, B, C sử dụng vốn ODA, vốn vay ưu đãi...

Việc phân cấp thẩm quyền mạnh mẽ hơn cho UBND, cơ quan chủ quản là phù hợp với các chính sách pháp luật trong nước. Theo đó, các dự án viện trợ không hoàn lại được phân cấp cho UBND, giúp đơn giản hóa quy trình phê duyệt và đẩy nhanh tiến độ thực hiện. Việc phân cấp không chỉ giúp các dự án được thực hiện nhanh hơn mà còn giảm thiểu các bước thủ tục hành chính phức tạp.

Việc thiết kế một chương riêng nhằm đơn giản hóa quy trình phê duyệt, phân cấp thẩm quyền và tăng cường cơ chế giám sát. Theo đó, chương riêng này sẽ tập trung vào các nội dung: Bổ sung quy định về việc cho phép giải ngân kế hoạch vốn nước ngoài độc lập với kế hoạch cho vốn vay lại; Đơn giản hóa nội dung liên quan đến việc đề xuất dự án và bổ sung các nhiệm vụ lập đề xuất vào giai đoạn chuẩn bị đầu tư; Tăng phân cấp thẩm quyền, đơn giản hóa trình tự, thủ tục phê duyệt, điều chỉnh chủ trương đầu tư, quyết định đầu tư dự án sử dụng vốn ODA; Bổ sung quy định về thời gian bố trí kế hoạch vốn và giải ngân vốn ODA... Đây là các nội dung mà trong Luật Đầu tư công hiện hành không quy định, quy định không rõ hoặc quy định còn phức tạp.

Đại diện các đối tác phát triển đều đánh giá cao những sửa đổi trong dự thảo Luật Đầu tư công lần này,

đặc biệt là những cải tiến liên quan đến vốn ODA, sẽ mang lại nhiều cơ hội để cải thiện hiệu quả sử dụng vốn. Phân cấp mạnh giúp các địa phương sẽ có quyền tự chủ hơn trong việc phê duyệt và triển khai dự án, từ đó giúp tăng cường trách nhiệm và tính linh hoạt trong quản lý vốn. Bà Susan Lim, đại diện Ngân hàng Phát triển châu Á (ADB) cho rằng, mục tiêu chính là làm sao sử dụng hiệu quả nhất vốn ODA. Do đó, việc đơn giản hóa thủ tục và trao quyền nhiều hơn cho chính quyền địa phương sẽ tạo điều kiện thuận lợi cho các dự án. Bà Susan cũng đề xuất, với các dự án khẩn cấp, ví dụ các dự án về thiên tai, bão lũ, biến đổi khí hậu... cần có quy định cụ thể để sử dụng vốn ODA hiệu quả hơn.

(2) *Cần tiếp tục bảo đảm thời gian xử lý đơn rút vốn đúng quy định*; rút ngắn thời gian hoàn chứng từ đối với các hình thức thanh toán, thời gian hoàn thiện quá trình kiểm soát chi, tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý vốn ODA đặc biệt là khâu giải ngân vốn ODA; Nghiên cứu, xem xét việc bổ sung và giao dự toán NS vốn hành chính sự nghiệp, đảm bảo vốn viện trợ được ghi thu và ghi chi vào vốn NSNN kịp thời; Trực tiếp giúp các địa phương tháo gỡ vướng mắc về đầu tư công, trong đó tập trung các dự án lớn, các địa phương được giao nhiều kế hoạch vốn; Bộ cần trao đổi với các nhà tài trợ để tháo gỡ các vướng mắc từ phía nhà tài trợ để rút ngắn thời gian và đơn giản hóa thủ tục cho ý kiến không phản đối.

Thực hiện nhiệm vụ hỗ trợ các địa phương đẩy nhanh tiến độ, thủ tục trong việc gia hạn thời gian bố trí vốn nhằm hạn chế những việc gây ảnh hưởng đến tiến độ giải ngân của dự án; cần hướng dẫn cụ thể cho các địa phương về thẩm quyền phê duyệt điều chỉnh dự án đối với các dự án triển khai.

Hướng dẫn các địa phương hiểu đúng và triển khai hiệu quả kịp thời công tác giải phóng mặt bằng, đặc biệt công tác hỗ trợ nhà thầu trong xác định giá bồi thường để triển khai các dự án.

### (3) *Đối với các địa phương*

Trên cơ sở điều kiện thực tế của địa phương, tiến hành rà soát, đánh giá chi tiết, cụ thể về khả năng giải ngân của từng dự án, đặc biệt lưu ý các dự án có năm lập kế hoạch là năm giải ngân cuối cùng để bảo đảm đủ vốn cho các dự án, tránh việc phải gia hạn giải ngân, gia hạn thời gian thực hiện, phát sinh nhiều thủ tục hành chính.

Các chủ đầu tư hoàn thiện hồ sơ thanh toán gửi Kho bạc Nhà nước để kiểm soát chi ngay sau khi có khối lượng hoàn thành, bảo đảm chi trong dự toán được phân bổ, chi đúng chế độ quy định; phối hợp với Bộ Tài chính trong việc giải ngân đối với các khối lượng đã được kiểm soát chi, không để tồn đọng, đặc biệt là các khoản hoàn chứng từ tài khoản đặc biệt. Các chủ

đầu tư khẩn trương gửi đề nghị rút vốn đối với khối lượng đã được kiểm soát chi tới Bộ Tài chính để giải ngân theo quy định.

Cần triển khai một số biện pháp đối với những trường hợp không có khả năng hoàn thành khối lượng dự án theo tiến độ đặt ra, phải cắt giảm, chuyển giao kế hoạch vốn đã được giao, cần có văn bản đề xuất cắt, giảm, điều chuyển sớm gửi các cơ quan chức năng.

Đối với các dự án có vướng mắc trong công tác chuẩn bị đầu tư và triển khai dự án, ban quản lý dự án tại địa phương phải có trách nhiệm hoàn thành kịp thời các thủ tục về đầu tư, xây dựng, về di dân tái định cư, giải phóng mặt bằng để thực hiện đúng tiến độ của dự án; hoàn thiện các thiết kế kỹ thuật, giải quyết các khó khăn vướng mắc trong việc đấu thầu hợp đồng; sớm xử lý các vướng mắc phát sinh trong từng khâu thực hiện dự án. Các ban quản lý dự án trung ương do các bộ, ngành là cơ quan chủ quản cần có hướng dẫn, tập huấn về nghiệp vụ, năng lực cho các ban quản lý dự án địa phương để bảo đảm dự án được triển khai đồng bộ và hiệu quả cao.

### Kết luận

Thực hiện tốt Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội 10 năm (2021- 2030) là nhiệm vụ trọng tâm của toàn Đảng, toàn dân, các cấp, các ngành từ trung ương đến các cơ sở, chính quyền địa phương. Theo đó, nguồn vốn ODA và vốn vay ưu đãi nước ngoài tiếp tục được xác định là cần thiết và quan trọng trong giai đoạn phát triển mới của Việt Nam, cùng với đó, đặt ra kế hoạch phấn đấu đạt tỷ lệ giải ngân ít nhất 95% đối với nguồn vốn ODA trong những tháng cuối năm 2024 và những năm tới theo tinh thần Nghị quyết số 01/NQ-CP ngày 06/01/2023 của Chính phủ về nhiệm vụ, giải pháp chủ yếu thực hiện Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội, Dự toán ngân sách nhà nước và cải thiện môi trường kinh doanh, nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia trong tình hình mới. Đó đó, rất cần có những giải pháp cơ bản để tập trung giải ngân vốn ODA, góp phần giải ngân đầu tư công bắt đầu từ các địa phương.

### Tài liệu tham khảo:

- World Economic Forum (2018), *The Global Competitiveness Report 2017-2018*, pages 599-600.  
 TS. Nguyễn Vũ Hà (2019), *Vai trò của ODA trong phát triển cơ sở hạ tầng kinh tế ở Việt Nam và một số vấn đề đặt ra*.  
 Bộ Kế hoạch và Đầu tư (2018), *Viet Nam officially presents its Voluntary National Review on the Implementation of the Sustainable Development Goals*.  
 Bộ Kế hoạch và Đầu tư (2024), *Báo cáo số 2445/BC-BKHĐT ngày 02/4/2024 về tình hình thực hiện Nghị quyết 01/NQ-CP và tình hình kinh tế - xã hội tháng 3 và quý I năm 2024*.  
 Bộ Kế hoạch và Đầu tư (2024), *Báo cáo số 2446/BC-BKHĐT ngày 02/4/2024 về đánh giá bổ sung kết quả thực hiện kế hoạch đầu tư công năm 2023 và tình hình triển khai kế hoạch đầu tư công năm 2024*.  
 Bộ Kế hoạch và Đầu tư (2024), *Báo cáo số 2448/BC-BKHĐT ngày 02/4/2024 về đánh giá bổ sung kết quả thực hiện phát triển kinh tế - xã hội năm 2023, tình hình triển khai phát triển kinh tế - xã hội năm 2024*.  
 Anh Minh (2024), *Độc thúc bộ, ngành tăng tốc giải ngân đầu tư công vốn ODA*. <https://baohinhphu.vn/doc-thuc-bo-nganh-tang-toc-giai-ngan-dau-tu-cong-von-oda-102240521154735279.htm>.  
 Lưu Thủy (2024), *Bộ Tài chính đề xuất giải pháp tháo gỡ vướng mắc giải ngân vốn đầu tư công*. <https://www.sggp.org.vn/bo-tai-chinh-de-xuat-giai-phap-thao-gu-vuong-mac-giai-ngan-von-dau-tu-cong-post740930.html>.  
 Bộ Kế hoạch và Đầu tư (2023) *báo cáo đánh giá giữa kỳ tình hình thực hiện đề án “Định hướng thu hút, quản lý và sử dụng vốn ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài giai đoạn 2021 - 2025”*.  
 Thủ tướng Chính phủ, (2021), *Về quản lý và sử dụng vốn hỗ trợ phát triển chính thức (ODA) và vốn vay ưu đãi của nhà tài trợ nước ngoài*, Nghị định số 114/2021/NĐ-CP.